

Høylandet kommune

7977 HØYLANDET

Vår dato: 29.11.2022

Vår ref.: 200900613-41 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Vedtak om overtredelsesgebyr - ulovlig vannuttak fra Aunvatnet i Nordfoldavassdraget - Høylandet kommune

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ilegger Høylandet kommune overtredelsesgebyr på kr 400 000 for ulovlig vannuttak fra Aunvatnet.

Vedtak om overtredelsesgebyr

NVE ilegger Høylandet kommune et overtredelsesgebyr for brudd på konsesjonsvilkåret om at det ikke kan tas ut vann til settefiskproduksjon under 0,4 meter på vannstandsskala ved målestasjon 142.1 Første Aunvatn. Kravet er satt i vassdragskonsesjonen av 26.3.2003 som er gitt i medhold av vannressursloven.

- Overtredelsesgebyret er fastsatt til kr 400 000.
- Faktura vil bli tilsendt elektronisk.
- Ved forsinket betaling kan Statens innkrevingsentral kreve rente etter forsinkelsesrenteloven. Dette følger av lov om Statens innkrevingsentral § 7.

Vedtaket har hjemmel i vannressursloven § 60 a.

Bakgrunn

Høylandet kommune fikk 26.3.2003 konsesjon etter vannressursloven § 8 til uttak av vann fra Aunvatnet til drikkevann og til produksjon av settefisk.¹ Det er gitt tillatelse til uttak av 1 l/s til drikkevann og 250 l/s til settefiskproduksjon. Drikkevannsutttaket kan skje kontinuerlig, men uttaket til settefiskproduksjon skal iht. konsesjonen stanses når vannstanden i Aunvatnet går under 0,4 meter på vannstandsskala ved målestasjon 142.1 Første Aunvatn (heretter omtalt som LRV).

Aunvatnet er ikke regulert med dam eller terskel. Kravet om laveste vannstand på 0,4 meter på vannstandsskala er satt for å sikre tilstrekkelig restvannføring til vassdraget. Det er i konsesjonen lagt til grunn at det ved vannstand på LRV vil være en vannføring på

---

¹ NVE referanse 200104033-17

ca. 500 l/s ut fra Aunvatnet. Senkning under LRV reduserer vannføringen under denne verdien.

I KTV-notatet nr. 08/03 «Bakgrunn for vedtaket», som er vedlagt konsesjonen, er det påpekt at settefiskanlegget må utvikle en reservevannforsyning som sikkerhet i tørre perioder. Alternativt må mengden fisk i anlegget reduseres slik at det er tilpasset periodene med liten vannføring.

Vassdraget (Kongsmoelva og Nordfolda) ble vernet i supplering av verneplan for vassdrag i 2005.

Vannuttak til settefiskproduksjon under LRV i februar-mars 2018

Marine Harvest (nå MOWI ASA) søkte i samråd med Høylandet kommune i brev av 8.2.2018 om tillatelse til uttak av vann fra Aunvatnet under LRV. Begrunnelsen for søknaden var kulde og ingen/ubetydelig nedbør. NVE avsto søknaden i brev av 28.2.2018.² Avslaget er begrunnet med at det omsøkte uttaket vil få betydelige konsekvenser for allmenne interesser i et vernet vassdrag. Det blir også vist til at Marine Harvest ikke har fulgt opp tidligere krav i konsesjon av 26.3.2003, og i midlertidig tillatelse av 7.12.2010. NVE ba samtidig Marine Harvest utarbeide en plan for hvordan bedriften skal sikre vanntilgangen i tørre perioder.

NVEs avslag av 28.2.2018 ble påklaget av Marine Harvest. I klagen blir det kommentert at Marine Harvest har vurdert løsninger for å sikre vann i kritiske perioder, men at det er vanskelig å finne en egnet løsning. Det blir vist til at det ved grunnvannsboringer på 80-tallet var saltvann i prøvene og at det ikke er noen egnede alternative reservoarer i nærheten. Marine Harvest uttaler at de vil utrede mulighetene for å gå over til RAS-teknologi. Olje- og energidepartementet (OED) opprettholdt i vedtak av 26.3.2018 NVEs avslag.

Uttaket av vann til settefiskproduksjon fortsatte til tross for NVEs avslag på søknaden om senkning under LRV. Vannstanden var iht. målinger ved målestasjonen Første Aunvatn³ under LRV i perioden 6.2.2018 – 21.3.2018. Vannstanden var på det laveste om lag 0,33 meter. Det vil si rundt 7 cm under LRV.

Vannuttak til settefiskproduksjon under LRV i april 2018

Marine Harvest søkte i samråd med Høylandet kommune i brev av 3.4.2018 på nytt om tillatelse til uttak av vann fra Aunvatnet under LRV. NVE avsto søknaden 27.4.2018.⁴ Vannstanden var iht. målinger ved målestasjonen Første Aunvatn under LRV i perioden 3.4.2018-13.4.2018. Vannstanden var på det laveste om lag 0,37 meter. Det vil si 3 cm under LRV.

Vannuttak til settefiskproduksjon under LRV i januar 2021

---

² NVE referanse 201802110-2

³ NVE referanse 201802110-9

⁴ NVE referanse 201802110-9

MOWI ASA søkte i samråd med Høylandet kommune i brev av 8.1.2021 igjen om midlertidig tillatelse til uttak av vann fra Aunvatnet under LRV. Etter at søknaden ble sendt, så situasjonen først ut til å bli avklart da vannstanden i Aunvatnet steg, men dette var forbigående og vannstanden ble igjen synkende. Den 29.1.2021 ble det igjen søkt om midlertidig tillatelse til uttak av vann under LRV. Begrunnelsen for søknadene var lite nedbør og kulde over lang tid. NVE avsto 3.2.2021 søknaden av 29.1.2021 om midlertidig senkning av Aunvatnet under LRV.⁵

Til tross for NVEs avslag på søknaden om senkning under LRV, fortsatte uttaket av vann til settefiskproduksjon. Vannstanden var iht. målinger ved målestasjonen Første Aunvatn under LRV i perioden 16.1.2021-21.1.2021 og 31.1.2021-18.2.2021. Vannstanden var på det laveste om lag 0,36 meter. Det vil si 4 cm under LRV.

NVEs avslag av 3.2.2021 ble påklaget av MOWI ASA. NVE oversendte klagen til OED i brev av 11.3.2021. På forespørsel fra OED, informerte MOWI ASA i epost av 12.3.2021 om at tilsiget til Aunvatnet hadde bedret seg, slik at behovet for tillatelse til midlertidig å tappe Aunvatnet under LRV ikke lenger var til stede. OED uttalte i brev til MOWI av 15.3.2021 at de på bakgrunn av forannevnte ikke så behov for å realitetsbehandle klagen.

Varsel om overtredelsesgebyr

NVE varslet 31.8.2022 Høylandet kommune at det vurderes å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på konsesjonsvilkåret i vassdragskonsesjonen om at det ikke kan tas ut vann til settefiskproduksjon når vannstanden er under LRV.

Høylandet kommune har i brev av 23.9.2022 oversendt merknader til varselet fra MOWI datert 22.9.2022. MOWI ASA avd. Kongsmoen har gjennom avtale med kommunen av 20.4.2009 rett til leveranse av vann fra Aunvatnet til bruk i MOWIs virksomhet på nærmere vilkår. MOWI mener at det ikke er grunnlag for å ilegge overtredelsesgebyr, subsidiært at et overtredelsesgebyr bør settes svært lavt. I det følgende gir vi en oppsummering av MOWIs merknader:

Nærmere om de fire hendelsene

MOWI mener det er viktig å ta hensyn til følgende fire omstendigheter ved vurderingen av de fire hendelsene:

- *Omfanget av den påståtte overtredelsen baserer seg på ulike tidsperioder og maksimal overskridelse i cm under LRV, men det er ikke slik at Aunvatnet har vært nedtappet maksimalt i hele tidsperioden(e).*
- *Det er ved samtlige tilfeller tale om et svært beskjedent vannuttak utover LRV.*
- *MOWI har ved samtlige fire hendelser tilstrebet å minimere vannuttaket til et absolutt minimum.*
- *Det har i forkant av samtlige hendelser blitt varslet om risiko for overskridelse og søkt om dispensasjon for midlertidig tillatelse.*

---

⁵ NVE referanse 201802110-16

MOWI viser til at foranledningen for de fire hendelsene har vært svært lavt tilsig. Bakgrunnen for søknadene til NVE om tillatelse til fortsatt vannuttak har vært å opprettholde rogninnkubering, startfôring, produksjon og hindre frostskafer på anlegget.

MOWI påpeker at det i perioder ble pumpet vann over terskelen i Aunvatnet både i 2018 og 2021 for å sikre vannføring i Nordfolda.

Forsøk på å finne alternative vannkilder/reservevannkilder

MOWI viser til at det er gjort flere og løpende vurderinger av mulige løsninger for reservevannforsyning i tillegg til det vannet som tas ut under konsesjonen etter avtale med kommunen.

NVE etterspurte i e-post 21.12.2018 hvilke løsninger for reservevannkilde som var vurdert. MOWI ga i e-post av 14.1.2019 følgende svar:

«MOWI kan informere om at løsninger som er utredet eller er under utredning er følgende

- RAS
- Selvregulerende mengderegulator
- Avsalting av sjøvann
- Grunnboring
- Kartlegging av reservevannkilde»

MOWI har vurdert bruk av RAS-teknologi, men har kommet frem til at det ikke i tilstrekkelig grad sikrer mot konsesjonsbrudd. MOWI viser til at vannuttaket ved de fire hendelsene var svært beskjedent, og i slike tørkesituasjoner vil man komme i samme situasjon selv om man benytter RAS-teknologi.

Det er vurdert bruk av selvregulerende mengderegulator, men det vil kreve inngrep med gravemaskin i sandbanken ved terskelen. MOWI har vurdert mengderegulator ved inntaket, men har funnet dette som en uegnet metode for å regulere vannuttaket.

Det er vurdert avsalting av sjøvann, men det er konkludert med at det er lite egnet sett opp mot kapasitet, energibehov og drifts- og etableringskostnader. Løsningen innebærer også en biologisk risiko.

MOWI viser til at de boret etter grunnvann i 2019, men at brønnen viste seg å være ubrukelig pga. tilsig av sjøvann. I 2022 har Multiconsult blitt engasjert for å undersøke om det finnes egnede områder for å etablere ny brønn.

MOWI uttaler at de har hatt og fremdeles har en åpenbar interesse i at anlegget på Kongsmoen sikres tilgang på reservevannforsyning. Det er vanskelig å finne en god løsning, og det er årsaken til at det ikke har kommet på plass ennå. MOWI håper nå at Multiconsult lykkes med å finne egnede områder for brønn snarest mulig.

Vannuttaket og produksjonen har vært svært begrenset

MOWI bemerker at vannuttaket ved de fire hendelsene var svært begrenset, og at overskridelsene av LRV også i det vesentlige skyldes andre forhold enn deres uttak av

vann. Det er kun klekkeri- og yngelproduksjon i anlegget. Yngelen MOWI produserer på Kongsmoen videreselges til settefiskanlegg i MOWI-konsernet.

MOWI viser til at det iht. konsesjonen vil være ca. 500 l/s vannføring ut fra Aunvatnet ved LRV, og at vannstanden med det kan fortsette å synke under LRV uavhengig av vannuttak og ev. stans i det. Forholdsmessig har vannuttaket til anlegget vært svært beskjedent i forhold til den totale vannføringen som førte til nedtapping ved samtlige av de fire tilfellene. Selv om det er grunn til å anta at vannføringen på 500 l/s reduseres etter hvert som LRV underskrides, er det imidlertid etter MOWIs syn klart at vannuttaket til anlegget har vært beskjedne bidrag til den totale nedtappingen som har skjedd.

Klekkeri- og yngelproduksjonen var beskjeden under samtlige av hendelsene. MOWI viser til at det bare ble produsert drøyt 20 tonn biomasse til sammen i løpet av de fire periodene med vannuttak etter LRV var overskredet.

Konsekvenser av de fire hendelsene

MOWI viser til at vannuttaket har vært beskjedent under de fire hendelsene. Det er etter pålegg fra NVE og Miljødirektoratet gjort undersøkelser i etterkant av hendelsene for å kartlegge hvorvidt disse har påvirket det biologiske mangfoldet negativt.

NINA har undersøkt om hendelsene i 2018 hadde en negativ effekt på bunndyr- og ungfiskbestandene.⁶ MOWI viser til følgende formulering på s. 16 i rapporten under «Oppsummering og konklusjon»:

«Det kan ikke utelukkes at vannuttaket til settefiskanlegget har forsterket de negative effektene av den lave vannføringen vinteren 2018, men det er ingen tydelig forskjell i nedgangen av ungfisk mellom påvirket og upåvirket strekning. Basert på tidligere undersøkelser i 2011 kan det se ut til at det er en generell nedgang i ungfiskbestandene som også kan skyldes andre årsaker enn den lave vannføringen.»

Etter MOWIs syn gir ikke denne rapporten grunnlag for å konkludere med at det er sannsynlig at hendelsene i 2018 har hatt nevneverdige negative konsekvenser.

MOWI viser videre til at det arbeides med en rapport fra Rådgivende Biologer AS etter gjennomførte undersøkelser i Nordfolda høsten 2021. I foreløpig oppsummering av effektene av lav vannføring vinteren 2021 er det gitt følgende vurdering:

«Det var i lange perioder lav vannføring vinteren 2021, og minste ukесgjennomsnitt ble målt til 130 l/s, mens minste døgnvannføring var 120 l/s. Dette kan føre til tørrlegging av relativt store områder i elven, i slike episoder kan ungfisk strande eller fryse inne, gytegrøper kan også fryse eller tørrlegges. Dette kan føre til redusert overlevelse av både fisk og bunndyr. Som påpekt av Havn & Bongård (2019) er det forventet at dette skal gå mer utover ørreten enn for laksen, siden ørreten ofte har gytegrøpene på grunnere vann, og også graver eggene grunnere ned i substratet.»

---

⁶ NINA Prosjektnotat 144, februar 2019.

Ørretyngelen er også mer knyttet til strandsonen sammenlignet med laksen og det er forventet at ørret vil være mer utsatt for innfrysing eller stranding. Det var imidlertid relativt gode tettheter av årsyngel og ettåringer av ørret både i Mellomelva og i Nedreelva i 2021. Det er dermed ikke naturlig å forklare de lave tetthetene av laks med de lave vintervannføringene. Men ytterligere vurderinger av dette vil bli utført når en har flere år med sammenhengende data om vannføring, gytebestand, tettheter av ulike årsklasser av ungfisk av laks og ørret og tettheter av bunndyr, samt tørrlagte arealer i forbindelse med redusert vannføring.»

MOWI viser til at de foreløpige konklusjonene i rapporten fra Rådgivende Biologer AS er at det ikke er sannsynlig at hendelsene i 2021 har hatt nevneverdige negative konsekvenser.

Det er ikke grunnlag for overtredelsesgebyr

MOWI mener det er et vesentlig poeng at selve nedtappingen/overskridelsen ikke utelukkende skyldes vannuttak til produksjonen i anlegget på Kongsmoen. Det vesentligste av reduksjonen i vannstand er et resultat av naturlig avrenning fra det uregulerte vannet, som ville bidratt til nedsenkning helt uavhengig av ev. vannuttak.

De fire hendelsene har oppstått som følge av ekstraordinære tørkeperioder. MOWI mener at ingen kan bebreides for de fire hendelsene, og er uenig i NVEs foreløpige vurdering om at det er begått uaktsomme eller grovt uaktsomme overtredelser av konsesjonens post 1 tredje ledd. Etter MOWIs vurdering er det derfor heller ikke grunnlag for å ilegge overtredelsesgebyr.

MOWI påpeker at de har gjort en rekke forsøk på å etablere alternative vannforsyninger, og at de fremdeles jobber med det.

Når det gjelder sakens alvor, viser MOWI til at det er gjort forsøk på å finne alternative vannforsyninger, at både vannuttaket og produksjonen i anlegget på Kongsmoen har vært svært begrenset ved de fire hendelsene og at det under enhver omstendighet fremstår mest sannsynlig at hendelsene i 2018 og 2021 ikke har hatt nevneverdige negative konsekvenser for biologisk mangfold. MOWI mener at omstendighetene tilsier at det ikke bør reageres med overtredelsesgebyr, og at et eventuelt gebyr under enhver omstendighet bør settes svært lavt.

NVEs vurdering

Rettsregler som er brutt

NVE mener at Høylandet kommune har brutt vassdragskonsesjonen av 26.3.2003 post 1 tredje ledd, hvor det er bestemt at:

«Når vannstanden i Aunvatnet kommer ned på 0,40 m referert til vannstansskala ved målestasjon 142.1 Aunvatn, skal det ikke tappes vann til settefiskanlegget. Vannføringen vil da være ca 500 l/s ut av Aunvatnet. Høyden skal knyttes opp mot SKs høydesystem (NN 1954).»

Vannstanden i Aunvatnet har vært under LRV i periodene 6.2.2018 – 21.3.2018, 3.4.2018-13.4.2018, 16.1.2021-21.1.2021 og 31.1.2021-18.2.2021.

Det var uttak av vann til settefiskanlegget i alle disse periodene. NVE mener derfor at Høylandet kommune brøt vassdragskonsesjonen post 1 tredje ledd i de ovennevnte periodene.

Hjemmel og vilkår for overtredelsesgebyr

Hjemmelen for at NVE kan ilegge overtredelsesgebyr i denne saken, er vannressursloven § 60 a. NVE fikk ved kgl.res. 6.3.2010 delegert myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr etter vannressursloven § 60 a.

Det ulovlige forholdet skjedde før endringene av vannressursloven § 60 a trådte i kraft 1.7.2021⁷. Etter straffeloven § 3 skal straffelovgivningen på handlingstidspunktet anvendes, hvis ikke reglene på avgjørelsestidspunktet fører til et gunstigere resultat for siktede. Ettersom overtredelsesgebyr regnes som straff etter den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), jf. Forvaltningsloven § 43 annet ledd, bør samme regel gjelde ved ileggelse av overtredelsesgebyr. Bestemmelsene om overtredelsesgebyr som gjaldt før 1.07.2021, er noe gunstigere for MOWI enn de nye bestemmelsene. De nye bestemmelsene innebærer en viss skjerpelse ved at overtredelsesgebyr kan ilegges et foretak selv om ingen enkeltperson har utvist skyld⁸. For øvrig er det ingen forskjeller mellom ny og gammel lov som er relevante i saken her. På denne bakgrunn legges bestemmelsene om overtredelsesgebyr som gjaldt før 1.7.2021 til grunn i denne saken (heretter omtalt som «historisk versjon»).

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr dersom det er dokumentert at den ansvarlige har brutt noen av bestemmelsene i vannressursloven eller vedtak i medhold av loven og at handlingen/unnlåtelsen ble utført forsettlig eller uaktsomt.

Det er opp til NVE å avgjøre om vi vil ilegge overtredelsesgebyr når disse rettslige vilkår er oppfylt, jf. vannressursloven § 60 a fjerde ledd.

Hvordan NVE vurderer de faktiske forholdene

For at NVE skal kunne ilegge overtredelsesgebyr, må vi kunne dokumentere at Høylandet kommune har brutt lov eller forskrift. I denne saken mener NVE at det foreligger klar sannsynlighetsovervekt for at Høylandet kommune har brutt vassdragskonsesjonen av 26.3.2003 post 1 tredje ledd.

Brudd på vassdragskonsesjonen av 26.3.2003 post 1 tredje ledd

I vassdragskonsesjonen post 1 tredje ledd er det bestemt at «Når vannstanden i Aunvatnet kommer ned på 0,40 m referert til vannstansskala ved målestasjon 142.1 Aunvatn, skal det ikke tappes vann til settefiskanlegget.»

---

⁷ Jf. forskrift av 4. juni 2021 nr. 1778 om ikraftsetting av lov 18. desember 2020 nr. 157 om endringer i vannressursloven og energiloven mv. (administrative reaksjoner og sanksjoner).

⁸ Jf. Prop. 100 L (2019-2020) s. 49.

MOWI erkjenner i brev av 22.9.2022 at det i periodene 6.2.2018 – 21.3.2018, 3.4.2018-13.4.2018, 16.1.2021-21.1.2021 og 31.1.2021-18.2.2021 har blitt tatt ut vann til settefiskanlegget til tross for at vannstanden har vært under LRV.

NVE er ikke enig i MOWIs vurdering om at vannuttaket under overtredelsene var beskjedent sett opp mot utløpet fra vannet. I 2018 ble det ved den første overtredelsen søkt om fortsatt vannuttak på 5 m³/min (83 l/s) og ved den andre overtredelsen ble det søkt om 8 m³/min (133 l/s). I 2021 ble det ved den første overtredelsen søkt om fortsatt vannuttak på 1,3 m³/min (22 l/s) og ved den andre overtredelsen ble det søkt om 4 m³/min (67 l/s). Vi antar at de faktiske vannuttakene samsvarer noenlunde med det som det ble søkt om.

Det er i konsesjonen lagt til grunn at det ved vannstand på LRV vil være en vannføring på ca. 500 l/s ut fra Aunvatnet. Når vannstanden senkes under LRV, reduseres vannføringen. Selv forholdsvis små uttak utgjør da en betydelig andel av restvannføringen.

Hvordan NVE vurderer de subjektive vilkårene ved overtredelsen

NVE kan bare ilegge overtredelsesgebyr når det er dokumentert at de ulovlige handlingene eller unnlatsene er utført forsettlig eller uaktsomt av en eller flere personer som handlet på vegne av foretaket. Vi kan ilegge overtredelsesgebyr selv om det ikke har vært mulig å finne ut nøyaktig hvilke personer som sto for overtredelsen. Dette gjelder også der det er flere personer som til sammen har overtrådt en regel. NVE kan ikke ilegge overtredelsesgebyr for såkalt force majeure eller hendelige uhell. Det fritar ikke for skyld at dere ikke er kjent med de rettsreglene som er overtrådt.

Når en handling er utført med vitende og vilje, vil den være forsettlig. Forsett foreligger selv om dere ikke er kjent med at handlingen er ulovlig. Den som handler i strid med kravet til forsvarlig opptreden på et område, er i utgangspunktet uaktsom. Uaktsomheten er grov når handlingen er svært klanderverdig og gir grunn til sterk bebreidelse.

MOWI uttaler i brev av 22.9.2022 at de ikke bestrider at de har hatt uttak av vann til settefiskanlegget under de fire aktuelle periodene hvor vannstanden har vært under tillatt nivå.

Ifølge MOWI oppstod hendelsene som følge av ekstraordinære tørkeperioder. MOWI påpeker at det er forsøkt og forsøkes å finne en reservevannforsyning, men at det er vanskelig å finne en egnet løsning. MOWI er uenig i NVEs vurdering i varselet om at det er begått uaktsomme eller grovt uaktsomme overtredelser av konsesjonens post 1 tredje ledd. Etter MOWIs syn kan ingen bebreides for de fire hendelsene.

NVE påpeker at Høylandet kommune som konsesjonær er ansvarlig for at vassdragskonsesjonens bestemmelser følges. Det er ikke gitt tillatelse til regulering av Aunvatnet, og det må påregnes at vannstanden i Aunvatnet i tørre perioder kan gå under LRV.

NVE har i en rekke tilfeller påpekt at det må gjøres tiltak for å sikre vannforsyningen i tørre perioder. I konsesjonens bakgrunn for vedtak (KTV-notat 08/03) er det uttalt at settefiskanlegget «*må utvikle en reservevannforsyning som sikkerhet i tørre perioder.*

Alternativt må mengde fisk reduseres i anlegget slik at den tilpasses periodene med liten vannføring».

I NVEs tillatelse til midlertidig senkning under LRV av 7.12.2010 blir det bemerket at det ikke har kommet på plass en reservevannforsyning som sikkerhet i tørre perioder. I tillatelsen blir det satt som vilkår at det ved en ev. ny søknad om uttak av vann må redegjøres for hva som er gjort for å etterkomme kravet om reservevannforsyning.

At det må gjøres tiltak for å sikre vannforsyningen i tørre perioder, er også påpekt i NVEs vedtak om avslag på søknader om midlertidig senkning av Aunvatnet under LRV i 2018 og 2021.

NVE mener at det er klanderverdig at det har gått nærmere 20 år siden konsesjonen ble gitt uten at det har kommet på plass en løsning for å sikre vannforsyningen i tørre perioder.

Ut fra dette mener NVE at handlingen er gjort grovt uaktsomt.

Bruk av overtredelsesgebyr i denne saken

Etter versjonen av vannressursloven § 60 a fjerde ledd som gjaldt på det aktuelle tidspunktet, skal det ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges «*særlig legges vekt på*

- a) *overtredelsens grovhet,*
- b) *om overtreder ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygget overtredelsen,*
- c) *om overtredelsen er begått for å fremme overtrederens interesser,*
- d) *om overtreder har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,*
- e) *om det foreligger gjentakelse,*
- f) *overtrederes økonomiske evne.»*

I denne saken har NVE lagt særlig vekt på følgende, jf. dagjeldende versjon av vannressursloven § 60 a fjerde ledd:

Overtredelsens grovhet

På generelt grunnlag mener NVE at brudd på vassdragskonsesjoners reguleringsgrenser er alvorlig. Konsesjonsordningen innebærer en omfattende prosess der virkninger av tiltaket beskrives og vurderes, og fordeler og ulemper veies opp mot hverandre. Det er gjennom konsesjonsordningen, herunder konsesjonsvilkår, at vassdragsmyndigheten ivaretar allmenne interesser på vegne av samfunnet.

Vassdragskonsesjonen gir Høylandet kommune rett til å ta ut vann fra vassdraget. For å ivareta allmenne interesser har NVE i konsesjonen lagt inn begrensninger i vannuttaket. For å sikre tilstrekkelig restvannføring i vassdraget på lave vannføringer er det satt vilkår om at det ikke kan tas ut vann til settefiskanlegget når vannstanden er på LRV.

Nordfolda er laks-, sjørret- og sjørøyeførende. Når vannstanden i Aunvatnet er under LRV reduseres vannføringen i Nordfolda til verdier under de foreskrevne 500 l/s. Den reduserte vannføringen i elva kan gå ut over biologisk mangfold og øker faren for tørrlegging av rogn og reduserer oppvekstområdene for yngel. NVE mener at brudd på konsesjonsvilkår er

svært alvorlig, uavhengig av hvilke skader som faktisk har skjedd. NVE viser her til at gjennomførte etterundersøkelser i 2018⁹ og 2021¹⁰ ikke har påvist at overtredelsene har hatt negative konsekvenser.

Vi viser også til at vassdraget (Kongsmoelva og Nordfolda) ble vernet ved suppleringsplan for vassdrag i 2005. Verneverdier er knyttet til landskap, biologisk mangfold (herunder anadrom fisk), samiske interesser m.m.

I konsesjonen som ble gitt i 2003 er det påpekt at det må etableres en reservevannforsyning som sikkerhet i tørre perioder, men det er fremdeles ikke etablert. Anlegget har gjentatte ganger hatt problemer med vanntilgangen, uten at det er iverksatt tilstrekkelige tiltak.

NVE mener overtredelsene er gjort grovt uaktsomt. Vi viser til vurderingen og konklusjonen om skyldgrad ovenfor.

Kunne overtredere ved ulike tiltak ha forebygget overtredelsen

NVE mener konsesjonær kunne ha forebygget overtredelsene ved å ha etablert en reservevannforsyning som sikkerhet i perioder med lavt tilsig. Vi har merket oss at det fremdeles foregår en prosess med å undersøke om det er egnede områder for grunnvannsboring. I den forbindelse bemerker vi at konsesjonen ble gitt for over 19 år siden, og dette burde vært avklart for lenge siden. Vi påpeker at konsesjonær er ansvarlig for å finne løsninger som sikrer at konsesjonens krav ivaretas.

Er overtredelsen begått for å fremme overtreders interesser

Vi er ikke kjent med at overtredelsene er begått for å fremme Høylandet kommunes interesser. Hendelsene er samtidig en konsekvens av at det ikke er etablert reservevannforsyning som sikkerhet i perioder med lavt tilsig.

Overtredelsene er begått for å opprettholde en tilstrekkelig vanntilførsel til fisken i anlegget til MOWI.

MOWI ville mistet hele eller deler av produksjonen av fisk dersom vannuttaket fra Aunvatnet ble stanset da vannstanden var senket til LRV. Det er derfor klart at MOWI har hatt en betydelig økonomisk gevinst ved å fortsette vannuttaket når vannstanden var under LRV. Dette tillegges imidlertid ikke vekt i overtredelsesgebyret til Høylandet kommune.

Har overtrederen hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen

NVE er ikke kjent med at Høylandet kommune har oppnådd eller kunne ha oppnådd noen fordeler ved overtredelsene.

Vi bemerker likevel at vi mener at MOWI har hatt stor økonomisk fordel av overtredelsene, uten at det tillegges vekt i denne saken.

---

⁹ NINA Prosjektnotat 144, februar 2019

¹⁰ Rådgivende Biologer AS, rapport nr. 3743

Foreligger det gjentakelse

Høylandet kommune har ikke hatt tilsvarende brudd på konsesjonen som har medført reaksjon fra NVEs side tidligere. Det foreligger derfor ikke gjentakelse.

Overtreders økonomiske evne

Fordi overtredelsen er begått av en kommune, har ikke NVE tillagt den økonomiske evnen særlig vekt.

NVE ser ikke bruk av overtredelsesgebyr i denne saken som en uforholdsmessig eller urimelig reaksjon. Etter en samlet vurdering ilegger NVE Høylandet kommune et overtredelsesgebyr.

Overtredelsesgebyrets størrelse

Det følger av historiske versjoner av vannressursloven § 60 a fjerde ledd at ved utmåling av overtredelsesgebyr skal det ”særlig legges vekt på

- a) overtredelsens grovhet,
- b) om foretaket ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne forebygget overtredelsen,
- c) om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser,
- d) om foretaket har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- e) om det foreligger gjentakelse,
- f) foretakets økonomiske evne.”

Vi viser til vurderingene i avsnittet ovenfor. NVE har ved utmåling av gebyret i denne saken lagt særlig vekt på overtredelsens grovhet. NVE mener overtredelsene er gjort grovt uaktsomt.

Vassdraget er vernet i verneplan for vassdrag og har betydelige miljøverdier. Det ulovlige vannuttaket kan ha hatt negative konsekvenser, og har potensial for å føre til alvorlig miljøskade.

NVE har i vurderingen av økonomisk evne lagt vekt på at ilagt overtredelsesgebyr skal ha tilstrekkelige preventive virkning og være følbare, samtidig som den ikke skal være urimelig eller uforholdsmessig.

Etter en helhetsvurdering fastsetter NVE overtredelsesgebyret skjønnsmessig til 400 000 kroner.

Om betaling av overtredelsesgebyr

Faktura blir tilsendt. Innbetalt overtredelsesgebyr tilfaller statskassen.

Overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg etter tvangsfullbyrdelsesloven¹¹ § 7-2 bokstav e, jf. vannressursloven § 60 a annet ledd.

Klageadgang

---

¹¹ LOV-1992-06-26-86

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Kristian Markegård
direktør

Mari Hegg Gundersen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner

Godkjent i henhold til NVE sine interne rutiner.

Mottakerliste:

Høylandet kommune

Kopimottakerliste:

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG
MOWI ASA

Orientering om rett til å klage

Frist for å klage

Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg,

	<p>starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket.</p> <p>Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket</p>
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	<p>Klagen bør være skriftlig. I klagen må du:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skrive hvilket vedtak du klager på. • Skrive hvilket resultat du ønsker. • Opplyse om du klager innenfor fristen. • Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. <p>I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.</p>
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.
Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	<p>Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs -epostadresse er nve@nve.no.</p> <p>NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.</p>

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.